

26 oktober 2012

Justitiedepartementet

FSS yttrande till Justitiedepartementet över Stärkt skydd mot tvångsäktenskap och barnäktenskap (SOU 2012:35)

Betänkandet föreslår ett antal åtgärder för att hjälpa och skydda människor, särskilt flickor och kvinnor, mot tvångs- och barnäktenskap. En del av förslagen betraktar utredarna som uppseendeväckande eftersom de ur juridisk synpunkt är komplicerade. Man har ändå föreslagit ändringarna eftersom behovet av skydd är stort hos enskilda individer.

- ◆ Tvångsäktenskap kriminaliseras genom särskild straffbestämmelse. Även vissa äktenskapsliknande förbindelser, som inte är giltiga äktenskap, omfattas. Dessa kallas för informella äktenskap.
- ◆ Barnäktenskap kriminaliseras. Även här inkluderas de informella äktenskapen.
- ◆ Möjligheten att få dispens för att ingå barnäktenskap tas bort.
- ◆ Det inrättas ett nationellt så kallat kompetensteam för att leda, samordna och stödja arbetet mot tvångsäktenskap och barnäktenskap, liksom mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Vid sidan av dessa förslag föreslår man ytterligare fyra åtgärder som utredarna själva uttrycker är mindre uppseendeväckande:

- ◆ Socialstyrelsen ges i uppdrag att genomföra ett tillsynsprojekt angående tvångsäktenskap och barnäktenskap hos kommunernas socialtjänster.
- ◆ För att trossamfund och vigselförättare ska få vigselförstånd ska det krävas att de inte genomför några religiösa "tvångsvigslar" eller "barnvigslar" som visserligen inte medför lagenliga äktenskap men som leder till förbindelser med i praktiken samma effekt.
- ◆ Nämnden för statligt stöd till trossamfund ska i sin ordinarie verksamhet föra en dialog med samfunden och vigselförättarna om barnäktenskap och äktenskap mot den egna viljan.
- ◆ Det ska utarbetas en rekommenderad metod för familjearbete i akuta situationer. Den ska bygga bl.a. på en utvärdering av de metoder som används på vissa håll i landet i dag.

FSS anser att utredningens förslag i stort sett är bra och har följande synpunkter

Utredningen framhåller att förslagen kan ha en stigmatiserande effekt på samhällets syn på minoritetsgrupper och deras traditioner, och att det är komplicerat att lagstifta mot tvångsäktenskap och barnäktenskap. FSS anser att det är bra att utredarna ändå kommit fram till att människors behov av hjälp och skydd går före dessa farhågor och hinder. FSS anser att utredningens förslag skall genomföras på ett inkluderande sätt som präglas av respekt för alla människor som bor i Sverige.

FSS tycker att det, mot bakgrund av den utsatthet och kränkning av mänskliga rättigheter det innebär för flickor och pojkar som tvingas till äktenskap mot sin vilja, är bra att utredarna föreslår att tvångsäktenskap och barnäktenskap kriminaliseras.

Utredningen föreslår inte att de tvångs- och barnäktenskap som ingår i landet skall ogiltigförklaras. Man anser att argumenten för ogiltighet väger tungt men att det kräver en egen utredning. FSS tycker att ett sådant uppdrag till utredning skall ges om betänkadets förslag om kriminalisering genomförs.

FSS anser att utomlands ingångna fullmaktsäktenskap regleras på ett sätt så att det minimerar risken för tvångsäktenskap

Eftersom förslaget innebär att socialtjänstens och andra myndigheters arbete behöver utvecklas både vad gäller kompetens, metoder och samverkan så ser FSS positivt på att ett nationellt kompetensteam bildas. Statliga kompetensmedel bör dessutom avsättas eftersom utbildningsbehoven för många yrkesgrupper är stor.

För Föreningen Sveriges Socialchefer
Lotta Persson, ordförande